

Sorgpeng istället för sjukskrivning

Varje månad dör drygt 1 000 personer i Sverige innan de hunnit fylla 65 år. Av dessa är nästan 50 barn som dör innan de hunnit börja eller gå ur skolan. Vi vet inte hur många föräldrar, makar och sambor som drabbas av förlusterna, men vi vet att de är för många och att de flesta drabbas mycket hårt. Det är en svår sorg att förlora en närstående som dör för tidigt i livet.

Den som förlorat sitt barn eller sin livskamrat har under en period nedsatt arbetsförmåga. Vi inom SAMS har genomfört en enkät bland våra medlemmar som tydligt visade att de flesta inte kunnat arbeta i samband med dödsfallet. 85 % hade varit sjukskrivna på grund av sin förlust. Under en tvåårsperiod var man i genomsnitt sjukskriven i 26 veckor, av vilka ca hälften var på deltid.

Regeringens utredare Anna Hedborg uppmärksammade detta i sitt slutbetänkande i Arbetsoförmågeutredningen "Gränslandet mellan sjukdom och arbete". Där slås fast att sorg i flera fall innebär nedsatt arbetsförmåga. Samtidigt konstaterades att sorg inte är en sjukdom. Konsekvensen av detta resonemang blir att den som drabbas av sorg inte kan arbeta fullt ut, men heller inte kan sjukskrivas. Utredarens förslag var därför att införa en s.k. närståendepenning som innebär rätt till ersättning i 10 dagar i samband med dödsfallet.

Flera studier har visat att förlusten av en livskamrat eller ett barn är en av de händelser som skapar störst stress i en människas liv. Flertalet av dem som drabbas uppvisar symptom som är jämförbara med djup depression. I det sammanhanget har 10 dagar mycket begränsat värde. Det förslag som nu ligger vittnar om den utbredda missuppfattning eller brist på kunskap kring sorg som finns i vårt samhälle.

Det är viktigt att slå fast att sorg inte är en sjukdom men att den som drabbas kan ha nedsatt arbetsförmåga. Men det är minst lika viktigt att vi snarast får en lösning som innebär att de sörjande får en rimlig möjlighet att ägna sin tid åt att sörja, för att så snart som möjligt kunna återvända till arbete och ett bra liv.

SAMS föreslår därför att man inför en sorgpeng. Sorgpengen innebär att man skall kunna få ersättning de dagar man inte kan arbeta fullt på grund av sorgreaktioner. Om vi omvandlade den sjukersättning som redan idag betalas ut till sörjande, till en sorgpeng, skulle det motsvara ca 100 dagar som kan tas ut under två år efter dödsfallet.

Vad händer idag med den som drabbas av sorg och inte kan arbeta? De flesta söker läkare för att få hjälp och för att bli sjukskriven. Bemötandet från läkarna varierar. En del menar att arbete är bästa medicinen och sjukskriver inte. Andra behandlar sorgen som depression och skriver ut recept. Många läkare sjukskriver, men inte för sorg. Istället får den sörjande en sjukdiagnos som kan godkännas av Försäkringskassan, t.ex. depression .

Sorgprocessen är komplex och betydligt mer långdragen än de flesta tror. Två sorgeår med uppgångar och motgångar är helt normalt och friskt. Vi vet att förlusten är livslång. Men vi vet också att man med rätt stöd kan återfå ett bra liv. Rätt stöd är inte att tvingas arbeta eller bli sjukskriven med en sjukdiagnos. Att bli lämnad utan rätt stöd och att behöva strida för möjligheten att sörja i lugn och ro, kan däremot leda till sjukdom.

Att få en sjukdiagnos vid sorg kan få många negativa konsekvenser. Vi har många exempel på medlemmar som drabbats av detta, t.ex. sjuk- och livförsäkringar med betydligt högre premier, avslag på låneskyddsansökan hos banken etc.

Sorgpeng synliggör orsaken till arbetsförmåga och den ger de sörjande bättre kontroll över sin tillvaro. Med sorgpeng ser vi fördelar också för andra instanser i samhället.

- Belastningen på öppenvården minskar.
- Pressen med många korta sjukskrivningsperioder försvinner.
- Försäkringskassan behöver inte utreda arbetsförmåga.
- Sorg belastar inte rehabiliteringskedjan och Arbetsförmedlingen
- Arbetsgivare behöver inte stå för onödig karenstid.

Sorgpeng är en viktig del av rätt stöd och en god förutsättning för en bra sorgprocess. Förutom tiden att sörja behövs också andra former av stöd. Här återstår mycket att göra. Med den grund som sorgpeng erbjuder är vi bredda att ta nästa steg för kvalitetssäkrat sorgstöd.

Kerstin Karlsson Tengberg
Riksförbundet för änkor och änkemän

FAKTARUTA
SAMS-SamArbete för Människor i Sorg www.samsorg.se

SAMS består av
Riksförbundet för änkor och änkemän www.efterlevande.se
SPES – Riksförbundet för SuicidPrevention och Efterlevandes Stöd www.spes.nu
Spädbarnsfonden www.spadbarnsfonden.se
Vimil – Vi som mist någon mitt i livet www.vimil.se
Föreningen Vi Som Förlorat Barn – VSFB www.vsfb.se